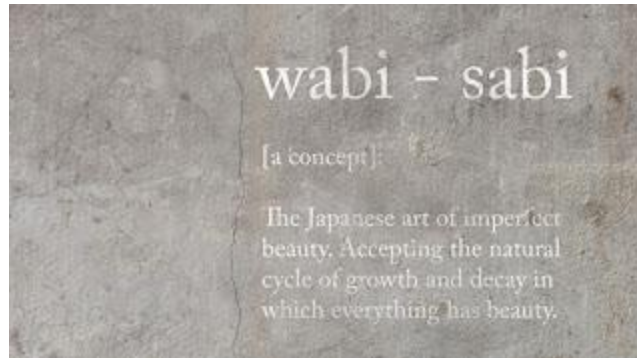

Wabi Sabi – Triết lý của sự bất toàn

Kính dâng và tưởng nhớ GS Nguyễn Văn Trường, người luôn tôn trọng và chấp nhận tất cả những bất toàn trong cuộc sống của người viết...

Wabi sabi là một triết lý thẩm mỹ cổ xưa bắt nguồn từ Thiền tông, đặc biệt là ***trà đạo***, một nghi lễ thuần khiết và đơn giản, trong đó các bậc thầy được đánh giá cao cái chén được làm thủ công và hình dạng bất thường, với men không đồng đều, vết nứt, và vẻ đẹp hư hỏng trong sự không hoàn hảo có chủ ý của người tạo ra cái chén.

Triết lý Nhật Bản tôn vinh vẻ đẹp trong những gì là tự nhiên, sai sót và tất cả những gì không hoàn chỉnh.

Các chén cổ trong phòng khách của bạn được đánh giá cao vì những vết nứt và sứt mẻ của nó?

Điều gì sẽ xảy ra nếu chúng ta học cách “phát giải thưởng” những bất toàn, vết nứt trong lòng và những khiếm khuyết trong cuộc sống lộn xộn của chúng ta?

1- Khái niệm về Wabi-Sabi - Tại sao sự hoàn hảo là mục tiêu sai lầm

Wabi-Sabi (侘寂) là một thuật ngữ Nhật Bản có thể hiểu là sự chấp nhận ***tính phù du*** (transience) và sự không hoàn hảo. Đây là một phong cách sống giúp chúng ta cảm nhận và trân trọng vẻ đẹp của những thứ không hoàn hảo, không vĩnh viễn, không trọn vẹn và từ những thứ khiếm khuyết này, một thứ tưởng chừng vô dụng, xấu xí lại có ***vẻ đẹp tiềm ẩn*** đến bất ngờ.

Nếu sự luôn đổi mới là trò chơi của suốt cuộc đời bạn, việc theo đuổi sự hoàn hảo không phải là cách để đạt được điều đó. Chúng ta hãy xem xét vẻ đẹp của một cái chén bị móp méo rồi từ đó chúng ta sẽ nghiệm ra...cái đẹp!

Khi con người chúng ta nhận định những “*cái nhứt*” như: cà phê tốt nhứt, xe tốt nhứt, điện thoại tốt nhứt, ứng dụng tốt nhứt, trường học tốt nhứt, bác sĩ giỏi nhứt, đầu bếp giỏi nhứt, công ty tốt nhứt, CEO giỏi nhứt, lực sĩ giỏi nhứt, huấn luyện viên giỏi nhứt, các nhà thiết kế tốt nhứt, diễn viên xuất sắc nhứt, phim hay nhứt, trang phục đẹp nhứt, nhà thiết kế tốt nhứt của trang phục đẹp nhứt, đạo diễn xuất sắc nhứt của những nữ diễn viên xuất sắc nhứt mặc trang phục đẹp nhứt và danh mục bắt mắt nhứt.v.v...

Để làm nổi bật sự ngưỡng mộ của chúng ta về các sự “nhứt” trên, chúng ta tạo ra danh sách, viết lên banner và làm các nghi lễ để tưởng thưởng. v.v... như: trải thảm đỏ, chuẩn bị giải thưởng và danh hiệu sáng bóng, làm giấy chứng nhận.

Thực sự, những cái nhứt trên đã là “nhứt” chưa?

Do đó, sẽ còn những cái nhứt tiếp theo khi có sự đổi mới do con người tạo ra.

Tuy nhiên, nơi hoàn hảo nhứt đối với sự đổi mới là gì?

Trong một thế giới hoàn hảo, những ý tưởng hay nhứt sẽ thu hút những người tốt nhứt. ***Nhưng, trong thực tế, chúng ta hiếm khi nghĩ những ý tưởng tốt nhứt đưa ta đến thành công.*** Thường xuyên hơn, sự đổi mới bắt đầu với những ý tưởng không hoàn hảo được kết hợp với nhau bởi một nhóm ý tưởng không giống nhau và đồng dạng; tất cả có thể đưa đến cơ hội không hoàn hảo!

Nếu chúng ta có một ý tưởng tuyệt vời – nhưng cần phải mất một thập kỷ để ý tưởng đó được chú ý đến. Đó là không hoàn hảo. Đổi mới không phải là một khoa học hoàn hảo và do đó không nên được thực hiện để hành động như thể nó là hoàn hảo.

Chúng ta cần các số liệu mới, các quy trình mới và các ưu đãi mới để khuyến khích việc theo đuổi và công nhận sự không hoàn hảo của cuộc sống thực tế. Nhưng trước khi chúng ta bắt đầu xây dựng các căn bản hạ tầng để hỗ trợ sự đổi mới, trước hết ***chúng ta phải thay đổi thế giới quan của mình.*** Chúng ta không chỉ phải thay đổi cách chúng ta nghĩ, mà là những gì chúng ta tin. Chúng ta phải học cách chấp nhận sự không hoàn hảo như một tài sản trong quá trình đổi mới trong ta.

2- *Vài ý nghĩa của wabi sabi*

Lối sống wabi sabi là gì?

Nguồn gốc của wabi-sabi xuất phát từ Thiền tông, có nghĩa là có một khía cạnh tâm linh quan trọng đối với nó. Wabi xuất phát từ gốc "*wa*" có nghĩa là hòa hợp, hòa bình, yên bình và cân bằng. Sabi có nghĩa là "*sự nở rộ của thời gian*".

Nghệ thuật nhiếp ảnh wabi sabi là gì?

Wabi-Sabi dành cho nhiếp ảnh gia. ... Đơn giản chỉ cần đặt: "*wabi-sabi*" là *thẩm mỹ Nhật Bản/ Zen về vẻ đẹp của sự không hoàn hảo, vô thường, và tự nhiên*". Nếu bạn có một chiếc quần jean yêu thích đã "dính" vào cơ thể của bạn trong những năm dài đằng đẵng, đó là "wabi-sabi".

Thẩm mỹ Nhật Bản là gì?

Thẩm mỹ Nhật Bản là một tập hợp các lý tưởng cổ xưa bao gồm *wabi* (vẻ đẹp thoáng qua và rõ rệt), *sabi* (vẻ đẹp của sự tự nhiên và thời gian), và *yūgen* (ân sủng sâu sắc và tinh tế). Những ý tưởng này, và những ý tưởng khác, nhấn mạnh đến nhiều tiêu chuẩn văn hóa và thẩm mỹ của Nhật Bản về những gì được coi là trang nhã và ôn nhu.

Phong cách wabi sabi là gì?

Trong tính thẩm mỹ truyền thống của Nhật Bản, wabi-sabi (侘寂) là quan điểm của thế giới tập trung vào việc chấp nhận sự thoáng qua và không hoàn hảo. Thẩm mỹ đôi khi được mô tả là một trong những vẻ đẹp "không hoàn hảo, vô thường và không đầy đủ".

3- *Hãy rời xa "hoàn hảo"*

Các bạn hình dung trong một thời điểm nào đó, khi con cái của bạn còn trong thời kỳ tuổi thơ, chập chững trong các lớp thời tiểu học. Mỗi lần tan trường về, chúng lượm những lá cây khô, một vài hòn sỏi có góc cạnh "đẹp đẹp". Đối với chúng, những vật thể trên rất quý giá, được chúng nâng niu, ít nhất là trong một khoảnh khắc nào đó. Từ đó, bạn có thể nghĩ là, đó là những kho báu của chúng qua những kết cấu, hình dạng và màu sắc đặc biệt của các vật thể trên, mỗi thứ độc đáo mỗi vẻ. Vì vậy, điều kỳ diệu chỉ là cung cách chúng đang có, chỉ vậy thôi!

Trong cuộc sống và văn hóa Nhật, "*sự đơn giản*" thường là *hình thức bề ngoài cho một cuộc sống đã được tổ chức tỉ mỉ, tính toán cho sự hoàn hảo*. Người Nhật thường được dạy từ nhỏ trong gia đình, là cố gắng tối đa để làm cho tốt nhất, sáng nhất, và phi thường nhất.

Nhưng cái gì có thể nguyên thủy đơn giản hơn là chấp nhận? (But what could be more radically simple than acceptance?)

Richard Powell, tác giả của "**Wabi Sabi Simple**" nhận định: "Chấp nhận thế giới là không hoàn hảo, chưa hoàn thành, và thoáng qua, và sau đó đi sâu hơn và tung hô thực tế đó, là điều không giống như tự do." ("Accepting the world as imperfect, unfinished, and transient, and then going deeper and celebrating that reality, is something not unlike freedom").

Do đó, ý tưởng từ bỏ "hoàn hảo" và thậm chí "đủ tốt" (good enough) không thể cưỡng lại sự hấp dẫn trong cuộc sống, thí dụ như các dấu vân tay, vết sẹo trên thân thể và những đường "xếp" trên mặt khi chúng ta cười. **Tất cả hoàn toàn không hoàn hảo, và mỗi người trong chúng ta đều có thể ngắm lấy vẻ đẹp không hoàn hảo trong đó.**

4- *Nhìn về phương Đông*

Để tìm hiểu thêm về sự bất toàn, hãy nhìn về phía Đông.

Wabi-sabi đại diện cho sự chấp nhận sự bất toàn (imperfection). Khái niệm này có nguồn gốc từ giáo lý Phật giáo và bao gồm việc công nhận sự bất đối xứng, bất thường, và khiêm tốn như các thuộc tính của sắc đẹp tùy theo nhận quan của mỗi người.

Trong một ý nghĩa rất thực tế, ý tưởng của wabi-sabi mời gọi người xem xét sự không hoàn hảo - một vết lõm trong một cái chén đồng hoặc một vết nứt trong một bình thủy tinh – hay những nét đổ nát qua thời gian của bức tượng Phật.

Tất cả như là một vật thể có giá trị.

Ý tưởng ôm lấy sự không hoàn hảo hoàn toàn là cái nhìn ngược lại của chúng ta có trong thế giới Tây phương.

Và như vậy, khi bạn chiêm nghiệm để tạo ra một nền văn hóa của sự đổi mới - để truyền cảm hứng cho những người tốt nhất và sáng nhất của bạn để đổi mới - biết rằng trước tiên bạn phải khuyến khích việc theo đuổi sự không hoàn hảo. Điều này không có nghĩa là chấp nhận thất bại. Nó có nghĩa là để nắm bắt học tập. Các nhà sáng tạo không có ý định thất bại từ ban đầu. Họ quyết định học hỏi, tìm tòi. Họ sử dụng sự không hoàn hảo như một phương tiện để kiểm tra các giả định của họ về những gì có thể. Và một ngày nào đó, họ sẽ có một sản phẩm hoàn hảo vào thời điểm đó.

Robabi Griggs Lawrence, tác giả của cuốn sách "**Bất toàn đơn giản: Xem xét lại ngôi nhà Wabi-Sabi**" (Simply Imperfect: Revisiting the Wabi-Sabi House), trong đó, nếu một cái rương cũ có ý nghĩa với bạn, hay một ngăn kéo của bàn viết của bạn bị mất đi, thì những điều đó không nhất thiết phải là một chướng mắt. Nó cũng có thể là một dấu hiệu cho thấy các mảnh (có vết tích trên) đã được sử dụng và rất được ưa thích. *Utsukushii*, một từ ngữ tiếng Nhật có ý nghĩa là **cho "đẹp"**, đã xuất phát từ ý nghĩa ban đầu là **"được yêu."**

Hãy suy nghĩ về màu sắc có trong tự nhiên: xanh, xám, tông màu đất và rỉ sét. Điều này tạo ra một bầu không khí yên bình và hài hòa. Wabi sabi không có nghĩa là ôm lấy sự lộn xộn, mà là "có suy nghĩ và làm việc đằng sau nó, không bỏ bê." Một ấm trà tinh tế không thể tỏa sáng nếu nó được nằm trong một tủ chất chứa đầy nghẹt nghẹt những vật thể khác; mà là bạn phải cần chuẩn bị một không gian để bạn có thể cho nó đứng riêng và thực sự đánh giá cao nó mỗi khi bạn đi qua đi lại.

Mọi đồ vật trong nhà bạn phải đẹp, hữu ích, hoặc cả hai trong cái nghĩa wabi sabi của bạn!

Sự chào đón sự không hoàn hảo này trong cuộc sống của bạn là trọng tâm của khái niệm wabi-sabi của Nhật Bản, có nghĩa là **"vô thường, không hoàn hảo và không đầy đủ."** Từ này xuất phát từ hai từ riêng biệt. "Wabi" mô tả sự sáng tạo của vẻ đẹp hoàn hảo thông qua việc bao gồm các loại hoàn hảo đúng, chẳng hạn như một bất đối xứng trong một chén sứ thủ công (tương phản với độ chính xác của chén làm bằng máy). "Sabi" phản ánh loại vẻ đẹp phát triển theo độ tuổi, chẳng hạn như sự xuất hiện của quá trình oxy hóa bề mặt của một bức tượng đồng.

Thông thường, wabi-sabi được áp dụng cho các nguyên tắc thiết kế, chẳng hạn như tạo không gian sống để tránh các phòng khách trùng hợp với nhau vào những năm 1940 hoặc '50. Điều này bao gồm tập trung vào các loại không đối xứng bạn sẽ tìm thấy trong tự nhiên - ghé bằng gỗ thủ công, sự rủ xuống tự nhiên của một cánh hoa khô trong một chiếc bình hoặc một chiếc túi da mòn đã được đi theo bạn trong suốt một thời gian dài.

Nhưng không phải tất cả wabi-sabi đều có chủ ý. **Thiên nhiên là nguồn tốt nhất của thẩm mỹ wabi-sabi.** Và khi bạn hòa hợp với thế giới bên ngoài, bạn bắt đầu thấy wabi-sabi ở những nơi khó xảy ra nhất. Đó là:

- Các vết nứt trong vỏ cây, một dấu hiệu của sự trưởng thành khỏe mạnh;
- Hoặc các vết nứt cần cỗi trên khuôn mặt của chúng ta khi chúng ta già đi;
- Hoặc nét mặt rám nắng, tự tin khi chúng ta đạt được sự khôn ngoan trên suốt quãng đường dài;
- Và, **Krishnamurti** đi sâu hơn, nói rằng linh hồn chúng ta đều được cấu thành bằng cùng một loại giấy báo, xuất phát từ các nếp gấp trong bài báo và qua thời gian từ từ được gấp lại thành những nếp và khi mở ra, thì đó là những trải nghiệm của chính bạn.
Rất ráo rọi:

**Hãy rung lên tiếng chuông vẫn còn có thể rung
Hãy quên đi lời đón mời hoàn hảo của bạn
Trong mọi thứ đều có vết rạn nứt
Đó là cách để ánh sáng len vào”
-Leonard Cohen-**

(Ring the bells that still can ring
Forget your perfect offering
There's a crack in everything
That's how the light gets in.
Leonard Cohen)

5- Hiện tại

Kết luận trong đời thường là:

- Ngày hôm nay chúng ta không còn thấy cần thiết phải lấy tư tưởng về giáo dục, luân lý, những lời giảng dạy của Khổng Tử làm mẫu mực trong cuộc sống nữa;
- Cũng không còn là lúc bình luận chiến lược, chiến thuật ...đánh nhau qua các thế trận của ...*Binh pháp Tôn Tử* nữa!
Chính vì vậy mà con người và Đất Nước Việt phải chịu sự trì trệ biết bao thế hệ, đặc biệt 43 năm qua.

Vi vậy,

- **Chúng ta cần phải áp dụng ý tưởng dân tộc từ tiền nhân để lại cộng thêm chiều hướng đổi mới của dòng lịch sử dân tộc để tiến đến sự toàn hảo trong cái bất toàn của trời đất.**

Xin hãy chấp nhận sự bất toàn của dân tộc để làm kim chỉ nam cho những hướng mới trong việc mưu tìm sự toàn bích trong cái bất toàn...

*Phở Lập Mai Thanh Tuyết
Trên bước đường Đoàn Ái
15/8/2018*